

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6. Vtrum fuisset conueniens, quòd assumpsisset humariam naturam in
aliquo homine ex stirpe Adæ progenito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

quia unico supposito vnica assumpta natura congruit.

In responsione ad primum responso co- sultit in distinguendo per se, ut distinguitur contra per aliud. s. p- sonam. ut distinguitur contra per accidens: primo modo huma- nitati conuenit per se assumi, non secundo. In responsione ad secundum & tertium responso consistit in hoc, qd non vno solo mo conuenit & com- mendat charitatem Dei erga nos, & bre- uitatem via sapientis oblerare, & ideo co- nuenienter deuit eligere.

Super Questionis quarta, articulo 6.

Tertius clarus est, & io quatuor: quia poterat Deus creare vniam naturam humanam in supposito verbo, sicut creauit Adam, non per prop- agationem: poterat et aliquid alium ho- mine in eam sua vxo- re creare innocen- tes, & in innocentia perseverantes, sicut creauit Ada & Eua: & ex illa innocente stirpe humanam na- turam assumere & no ex stirpe Adæ: pote- rat, & una solam vir- ginem creare innocē- tem, ex qua nasce- retur, sicut natus est de Maria virgine filia Adæ. Cū igitur mul- tis aliis modis incar- natio fieri posset, quaesitum est, an con- uenienter sit facta ex stirpe Adæ.

In corpore articuli vnica est conclusio re- sponsiua quaesito asser- tuone; probata tripli- citer ratione, & aucto- ritate Augustini præ- posita. Et oia clare pa- tent. Siste in paululu in secunda ratione, & intellige minimum quid de nostra digni- tate explicari, per hoc qd nobis pecca- toribus tictis collatu est uincere per caput ex nobis sumptum: longè a dignior sum, qd Dei filiationem p adoptionem eū spre- uissem peccando, fa- ctus sum Dei filius in persona, factus sum Deus in persona. Mul- tum a mihi dignita- tis collatum fateor, qd ex inimico factus sum amicus Dei, qd qui of-

omnes homines assumpti fuis- sent ad naturalem filiationem, quam qd per unum filium natu- ralem multi in adoptionem fi- liorum adducantur, ut dicitur Gal. 4. ergo humana natura de- buit a filio Dei assumi in omni- bus suppositis.

SED CONTRA est, quod Da- mase. * dicit in 3. lib. qd filius Dei non assumpti humanam naturam, quæ in specie conside- ratur: neque enim omnes hypo- postases eius assumpsit.

RESPON. dicendum, qd non fuit conueniens, qd humana na- tura in omnibus suis suppositis a uerbo assumeretur. Primo, quia tolleretur multitudo sup- positōrum humanæ naturæ, quæ est ei connaturalis. Cum enim in natura assumpta non sit con- siderare aliud suppositum præ- ter personā assumptam (ut su- pra dictum est *) si non esset hu- mana natura, nisi assumpta, se- queretur, qd non esset nisi unum suppositum humanæ naturæ, quod est persona assumens. Se- cundo, quia hoc derogaret dig- nitati filii Dei incarnati, prout est primogenitus in multis fra- tribus secundum humanam na- turam; sicut est primogenitus omnis creaturæ secundum diui- nam: essent enim tunc omnes homines æqualis dignitatis. Ter- tio, quia conueniens est, quod sicut vnū suppositum diui- num est incarnatum, ita vnā solam naturam humanam as- sumperit, ut ex utraque parte vnitas inueniatur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod assumi conuenit secundū se humanæ naturæ: quia scilicet non conuenit ei ratione perso- næ, sicut naturæ diuinæ conue- nit assumere ratione personæ. Non autem conuenit ei secun- dum se, sicut pertinet ad prin- cipia essentialia eius, uel sicut na- turalis eius proprietates, per quem modum conueniret omnibus eius suppositis.

AD SECUNDUM dicendum, qd dilectio Dei ad homines mani- festatur nō solum in ipsa assu- mptione humanæ naturæ, sed præ- cipue per ea, quæ passus est in hu- mana natura pro aliis homini- bus, secundum illud Ro. 5. Com- mendat autem Deus charitatē suam in nobis: quia cum inimi- ci essemus, Christus pro nobis mortuus est: quod locum non haberet, si in oibus hoibus na- turam humanam assumpsisset.

AD TERTIUM dicendum, qd

A ad breuitatem via, quam sapiēs operator obseruat, pertinet, qd non faciat per multa quod suffi- cienter potest fieri per unum. Et ideo conuenientissimum fuit, quod per unum hominem om- nes alij saluarentur.

ARTICVLVS VI.

Utrum conueniens fuerit, quod filius Dei humanam naturam assumeret ex stirpe Adæ.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur quod non fuerit conueniens, ut filius Dei natu- ram humanā assumeret ex stir- pe Adæ. Dicit enim Apoſto. ad Heb. 7. Talis decebat ut esset no- bis pontifex segregatus a pecca- toribus: sed magis esset a peccatoribus segregatus, si non assumpsisset naturam humanam ex stirpe Adæ peccatoris. ergo uidetur quod non debuerit de stirpe Adæ naturam humanam assumere.

2. Præ. In quolibet genere principium nobilius est eo, quod est a principio. Si igitur assumere uoluit humanam naturam, magis debuit eam assumere in ipso Adam.

3. Præ. Gentiles fuerunt magis peccatores quam iudæi, ut dicit gloss. * ad Gal. 2. super illud, Nos natura iudæi, & non ex gentibus peccatores. Si ergo ex peccatoribus naturam humanam assumere uoluit, debuit eam magis assumere ex gentibus, quam ex stirpe Abrahæ, qui fuit iustus.

SED CONTRA est, quod Luc. 3. generatio domini reducitur usque ad Adam.

RESPON. Dicendum, quod sicut August. di- cit in 3. de Trin. * Poterat Deus hominem aliunde suscipere, non de genere istius Adæ, qui suo pec- cato obligauit genus humanum: sed melius iudi- cauit de ipso, quod uictum fuerat, genere assumere hominem Deus, per quem generis humani uin- ceret inimicum. Et hoc propter tria. Primo quidē, quia hoc uideretur ad iustitiam pertinere, ut ille satisfaciat, qui peccauit & ideo de natura per peccatum corrupta debuit assumi id, per quod satisfactio erat implenda pro tota natura. Secūdo, quia hoc etiam pertinet ad maiorem hominis dignitatem, dum ex illo genere uictor diaboli nascitur, quod per diabo- lum fuerat uictum. Tertio, quia per hoc etiam Dei potentia magis ostenditur, dum de natura corrupta, & infirma assumptis id, quod in tantam uirtu- tem, & dignitatem est promotum.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd Christus debuit esse a peccatoribus segregatus quantum ad culpam, quam uenerat destruere, non quantum ad naturā, quam uenerat saluare, secundum quam debuit per omnia fratribus assimilari, ut idem Apoſt. dicit ad Heb. 2. Et in hoc etiam mirabilior est eius innocen- tia, qd de natura peccato subiecta, natura assumpta tantam habuit puritatem.

AD SECUNDUM dicendum, qd (sicut dictū est) * oportuit eum, qui peccata uenerat tollere, esse a peccato- ribus segregatum quantum ad culpam, cui Adam subiacuit, & quē Christus a suo delicto eduxit, ut di- citur Sap. 10. Oportebat autem eum, qui mundare oēs uenerat, non esse mundandū, sicut & in quoli- bet genere motus, primum mouens est immobile secundum

fendi, satisfeci: qui de- merui, merui: qui vi- ctus sum, vici et dia- bolum. & triumphanti de ipso, qui eram in regione longinqua. & vulneratus a latroni- bus, &c. factus sum dominus angelorum: sed omnes superat di- gnitates, qd factus sum Deus personaliter: quod mei generis tā infimi tāque corru- pti ac Deo inimici, mei inquam generis, unus ergo uerus est Deus, non participa- tiue, sed substantiali- ter. Ad maximam er- go peccatoris hois dignitatem spectat, qd de stirpe peccatrice carnē assumpsit Deus.

Infr. qu. 31. arti. 1. & 3. dist. 2. q. 1. art. 2. q. 2. & opus. 3. ca. 224.

Glo. inter- lin.

Li. 13. ca. 15. in princip. tom. 3.

Li. 3. ca. 11. circa prin.

Ar. 3. huius quest.

secundum illum motum, sicut primum alterans est inalterabile. Et ideo non fuit conueniens, vt assumeret humanam naturam in ipso Adam.

AD TERTIVM dicendum qd quia Christus maxime debebat esse a peccatoribus segregatus, quantum ad culpam quasi summam innocentiae obtinens, conueniens fuit ut a primo peccatore vsq; ad Christum perueniretur, mediantibus quibusdam iustis, in quibus praesulgerent quaedam insignia futurae sanctitatis. Et pp hoc etiã in populo, ex quo Christus erat nasciturus, instituit Deus quaedam sanctitatis signa, quae incoeperunt in Abraham, qui primus promissionem accepit de Christo, & circumcisionem signum foederis consumandi: vt dicitur Gene. 17.

¶ Super Quaestione quinta Articulum primum.

Titulus articuli primi clarus est, & pp Manichaeorum errorem motus: vt habes in 4. contra Gen. cap. 29.

In corpore articuli conclusio unica est responsua quaesito affirmatiue, & probata auctoritate & probata triplici rone. Omnia clara sunt in littera.

Nota hoc loco allatam Augusti. auctoritatem ex lib. 83. q. quoniam ea habetur illa conditionalis, si sefellit, veritas non est & loquitur de Christo. Nota autem hoc propter vertentes in dubiu, an Deus possit fallere: nam si conditionalis dicta est vera, patet solutio quaestionis, quod scilicet non potest esse verum quod fallat: quia non potest esse falsitas est veritas, ergo non sefellit. Si conditionalis negatur, Augustinus negatur.

Infr. art. 2. c. & q. 14. art. 1. c. & 3. di. 2. q. 1. art. 3. q. 1. c. & q. 2. c. & 4. contra ca. 29. 19. & 34. primo. & 35. col. 2. fin. & Pe. q. 6. arti. 7. cor. col. 1. & opus. 3. c. 213. & 213.

nitatis: dicit. n. Leo Papa in sermone de Nati. quod nec inferiorem naturam consumpsit glorificatio, nec superioriorem minuit assumptio. Sed hoc ad dignitatem Dei pertinet, quod sit omnino a corpore separatus. Ergo videtur quod per assumptionem non fuerit Deus corpori unitus.

¶ 3. Praet. Signa debent respondere signatis. Sed apparitiones vet. Test. quae fuerunt signa apparitionis Christi, non fuerunt secundum corporis veritatem, sed secundum imaginariam uisionem: sicut patet Isa. 6. Vidi Dominum sedentem. &c. ergo videtur quod etiam apparitio filij Dei in mundo, non fuerit secundum corporis ueritatem, sed solum secundum imaginationem.

SED CONTRA est, qd dicit * Aug. in lib. 83. q. Si phantasma fuit corpus Christi, sefellit Christus. Et si fallit, ueritas non est. Est autem ueritas Christus. Ergo non fuit phantasma corpus eius. Et sic patet, quod uerum corpus assumpsit.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur in li. de Ecclesiasticis * dogmatibus, natus est Dei filius,

Sermo. 1. q.

Cap. 2.

QVAESTIO VI. De modo unionis ex parte partium humanae Naturae, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de assumptione partium humanae naturae.

ET Circa hoc quaeruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum filius Dei debuerit assumere uerum corpus.

¶ Secundo, Vtrum assumere debuerit corpus terrenum, scilicet carnem & sanguinem.

¶ Tertio, Vtrum assumpsit animam.

¶ Quarto, Vtrum assumere debuerit intellectum.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum Dei filius debuerit assumere uerum corpus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod filius Dei non assumpsit uerum corpus. Dicitur enim Phil. 2. quod in similitudinem hominum factus est. Sed quod est secundum ueritatem, non dicitur esse secundum similitudinem. ergo filius Dei non assumpsit uerum corpus.

¶ 2. Praet. Assumptio corporis in nullo derogauit dignitati diuinitatis: dicit. n. Leo Papa in sermone de Nati. quod nec inferiorem naturam consumpsit glorificatio, nec superioriorem minuit assumptio. Sed hoc ad dignitatem Dei pertinet, quod sit omnino a corpore separatus. Ergo videtur quod per assumptionem non fuerit Deus corpori unitus.

ARTICVLVS II. Vtrum Dei filius debuerit assumere corpus terrenum. sc. carnem & sanguinem.

AD SECVDVM sic procedit. Vt qd Christus non habuerit corpus carnale siue terrestre, sed celeste. dicit enim Apostolus 1. ad Corinth. 15. Primus homo de terra terrenus, secundus homo de caelo coelestis. Sed primus homo, scilicet Adam fuit de terra, quantum ad corpus, ut patet Gen. 1. Ergo etiam secundus homo, scilicet Christus

non putatiue, quasi imaginatum corpus habens, sed corpus uerum.

¶ Et huius ratio potest tripliciter assignari. Quarq; prima est ex ratione humanae naturae: ad quam pertinet uerum corpus habere. Supposito igitur ex praemissis, quod conueniens fuerit filium Dei assumere humanam naturam, consequens est quod uerum corpus assumpsit. Secunda ratio sumi potest ex his, quae in mysterio incarnationis sunt acta. Si enim non fuit uerum corpus eius, sed phantasticum, ergo nec ueram mortem sustinuit: nec aliquid eorum quae Euangelistae de eo narrant, secundum ueritatem gessit, sed solum secundum apparentiam quandam. Et sic etiam sequeretur, quod non fuerit uera salus hominis subsecuta: oportet. n. effectum causa proportionari. Tertia ratio potest sumi ex ipsa dignitate personae assumptis, quae cum sit ueritas, non decuit, ut in eius opere aliqua fictio esset. Vnde & Dominus huc errorem per seipsum excludere dignatus est, Luc. ult. cum Discipuli conturbati & conterriti, putabant se spiritum uidere, & uerum corpus: & ideo se eis palandum praebuit, dicens, Palpate & uidete: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me uidetis habere.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod similitudo illa exprimit ueritatem humanae naturae in Christo, per modum, quo omnes qui uere in natura humana existunt, similes specie esse dicuntur: non autem intelligitur similitudo phantastica. Ad cuius euidentiam Apostolus subiungit, quod factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Quod fieri non potuisset, si esset sola similitudo phantastica.

AD SECVDVM dicendum, quod per hoc quod filius Dei uerum corpus assumpsit, in nullo est eius dignitas diminuta. Vnde Aug. dicit * in lib. de fi. ad Pet. Exinaniuit seipsum, formam serui accipiens, ut fieret seruus: sed formae Dei plenitudinem non amisit. Non enim filius Dei sic assumpsit uerum corpus, ut forma corporis fieret. Quod repugnat diuinae simplicitati & puritati. Hoc enim esset, assumere corpus in unitatem naturae. Quod est impossibile, ut ex supradictis * patet. Sed salua distinctione naturae assumpsit corpus in unitatem personae.

AD TERTIVM dicendum, quod figura debet respondere rei, quantum ad similitudinem, non quantum ad rei ueritatem. Si enim secundum omnia esset similitudo, iam non esset signum, sed ipsa res: ut Dam. dicit * in 3. lib. Conueniens ergo fuit, ut apparitiones uet. Test. essent secundum apparentiam, quasi figurae: apparitio autem filij Dei in mundo, esset sibi corporis ueritatem, quasi res figurata per illas figuras. Vnde dicit Apost. secundae Coloss. 2. Quae sunt umbra futurorum, corpus aut Christi.

ARTICVLVS III. Super Quaestione quinta Articulum octauum. Vtrum Dei filius debuerit assumere corpus terrenum. sc. carnem & sanguinem.

AD SECVDVM sic procedit. Vt qd Christus non habuerit corpus carnale siue terrestre, sed celeste. dicit enim Apostolus 1. ad Corinth. 15. Primus homo de terra terrenus, secundus homo de caelo coelestis. Sed primus homo, scilicet Adam fuit de terra, quantum ad corpus, ut patet Gen. 1. Ergo etiam secundus homo, scilicet Christus

¶ Super Quaestione quinta Articulum octauum.

Titulus clarus est & motus propter errorem Valentini ut patet in 4. contra Gen. c. 30.

In corpore articuli unica est conclusio responsua quaesito; Christus habuit corpus terrestre, non celeste. Et probatur triplici rone & auctori. Omnia clara sunt nisi

Ar. 120.

Cap. 2.

Lib. 7.

39. 10. 3.

Cap. 16.

Lib. 1.

20. 100.

Lib. 7.

39. 10. 3.

Cap. 16.

Lib. 1.

20. 100.

Infr. art. 3. di. 2. q. 1. art. 3. q. 1. c. & q. 2. c. & 4. contra ca. 29. 19. & 34. primo. & 35. col. 2. fin. & Pe. q. 6. arti. 7. cor. col. 1. & opus. 3. c. 213. & 213.

Cap. 2. rom. 3. opera